

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถาบันการศึกษาพยาบาล เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อจะใช้ผลแห่งความก้าวหน้าทางวิชาการมาปฏิบัติ ภารกิจหลัก 4 ประการ คือ (1) สอนวิชาการและวิชาชีพ (2) การวิจัย (3) การบริการ แก่สังคม (4) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมีคณาจารย์เป็นแกนสำคัญในการดำเนินงาน บรรดาภารกิจดังกล่าว การวิจัยถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญของอาจารย์พยาบาลที่จะช่วย เสริมสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงทั้งในด้านนโยบายการบริหาร และการดำเนินงาน อันจะช่วยส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าวิจัยในระดับอุดมศึกษา จึงได้ กำหนดแผนนโยบายการศึกษาของรัฐไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) มุ่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ให้สามารถปฏิบัติงานด้วยความ เป็นเลิศในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม เพื่อนำประเทศชาติไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่พึงประสงค์ ซึ่งในสถาบันการศึกษาพยาบาล กองงานวิทยาลัย (2531 ซึ่งปัจจุบันได้ยก ฐานะเป็นสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของวิทยาลัยพยาบาล ไว้ดังนี้ (1) จัดการสอนวิชาการและวิชาชีพ เพื่อสนองความต้องการด้านอัตรากำลังของ บุคลากรทางการพยาบาล (2) บริหารวิชาการพยาบาลแก่สถาบันการศึกษาพยาบาล ฝ่าย บริการการพยาบาลและสถาบันการศึกษาทั่วไป (3) ถ่ายทอดทัศนคติและปลูกฝังความเป็นผู้มี จรรยาวิชาชีพและการเป็นพลเมืองดี (4) เผยแพร่และแนะแนวการพยาบาลแก่ประชาชน ทั่วไป (5) ค้นคว้าและวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาการ อาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลจึงต้อง มีบทบาทหน้าที่ทั้ง 5 ประการดังกล่าวด้วย บทบาทการวิจัยถือว่าเป็นบทบาทที่มีความสำคัญยิ่ง ของอาจารย์พยาบาล เพราะอาจารย์พยาบาลได้รับการคาดหวังให้เป็นผู้นำของสังคมใน

ทางวิชาการพยาบาล เป็นสมองของสังคมและเป็นแหล่งเกิดความรู้ใหม่ ๆ ซึ่งการที่จะมีบทบาทเหล่านี้ได้จะต้องมีการค้นคว้าวิจัย นอกจากนี้การวิจัยยังมีประโยชน์ต่อการสอนด้วย เพราะทำให้ผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า วิจัยเป็นกระบวนการในการพัฒนาวิชาการของทุกสาขาวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะการวิจัยช่วยให้มีการค้นพบใหม่ ๆ และช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีระบบวิชาการพยาบาลซึ่งมีวิวัฒนาการที่เริ่มต้นจากการปฏิบัติ ต่อมาภายหลังจึงเริ่มมีการพัฒนาความรู้และหลักการพยาบาลขึ้นโดยอาศัยกระบวนการวิจัย (กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, 2534) ซึ่งสอดคล้องกับ พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2531) ที่กล่าวว่า งานวิจัยเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาวิชาชีพ และรักษาไว้ซึ่งสิทธิอันเป็นเอกของวิชาชีพการพยาบาล เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อวิชาชีพที่แท้จริง สิ่งที่งานวิจัยเป็นประโยชน์โดยตรงคือ การเพิ่มพูนคุณภาพของการปฏิบัติการพยาบาล และการสร้างหลักฐานทางเอกสารไว้เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และแสดงประวัติศาสตร์ของวิชาชีพการพยาบาลไว้สำหรับชนรุ่นหลังต่อไป

ความเป็นวิชาชีพ นับเป็นปัจจัยสำคัญข้อหนึ่งคือ ต้องมีการทำวิจัย เพื่อค้นหาทฤษฎีหรือเนื้อหาทางวิชาการเป็นของตนเอง เป็นการสร้างองค์แห่งความรู้ (Body of knowledge) สำหรับเป็นปัจจัยพื้นฐานให้ผู้ประกอบวิชาชีพนั้น ๆ ปฏิบัติเพื่อให้บริการอย่างเหมาะสม การพยาบาลเป็นวิชาชีพหนึ่งจึงควรจะต้องแสดงให้เห็นปรากฏร่วมกับกิจกรรมอื่น เพื่อแสดงบทบาทอิสระของวิชาชีพ (Professional Autonomy) นอกจากนี้การพยาบาลเป็นงานที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) คือ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและศาสตร์ต่าง ๆ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของนโยบายและรูปแบบของการบริหารงานของประเทศ จึงควรต้องมีการค้นคว้าเพื่อพัฒนาความรู้และวิชาการอยู่เสมอ เพื่อเป้าหมายสำคัญคือการให้บริการพยาบาล และการแก้ปัญหาทางการพยาบาลให้ก้าวหน้ามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และขณะนี้การดำเนินงานทางด้านสาธารณสุข ปัจจุบันได้มุ่งเน้นเพื่อบรรลุการมีสุขภาพดีก้าวหน้า ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลในการดำเนินงานต่าง ๆ จากการทำวิจัยทั้งสิ้น ดังนั้นนอกจากการปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ เพื่อประสิทธิภาพของงานแล้ว การพัฒนาตนเองด้วยการทำวิจัยทางการพยาบาล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรในวิชาชีพควร เริ่มต้นแสดงให้ปรากฏ เป็นเหตุผลสำคัญของการคิดค้นหาแนวทางปฏิบัติ เพื่อแสวงหาความมีอิสระหรือเอกสิทธิ์ทางการพยาบาล และนำความรู้ที่นั้นไปใช้ปฏิบัติงานอย่างมีหลักการบนพื้นฐานของข้อมูลที่เชื่อถือได้ ผลักดันให้วิชาชีพพยาบาลมีคุณค่า ดังที่ Jacox (1986) กล่าวว่า วิจัย

ทางการพยาบาลเป็นพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาล ที่นำหลักการทางวิทยาศาสตร์ และหลักการของวิชาชีพพยาบาลมาใช้ในการพยาบาล เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติ การพยาบาลภายใต้การตัดสินใจที่เหมาะสมจากการนำความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลมาใช้ ฉะนั้นอาจารย์พยาบาลต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในการวิจัยทางการพยาบาล และ Nieswiadomy (1984) ได้กล่าวว่า อาจารย์พยาบาลมีความต้องการ อย่างยิ่งที่จะนำความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้จากการแสวงหาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพเหล่านี้มา สอนนักศึกษา การจะค้นพบความรู้ใหม่ ๆ ได้นั้นก็มาจากการค้นคว้าวิจัย โดยอาจารย์พยาบาล ต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัยทางการพยาบาล และมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อ ความก้าวหน้าในการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์พื้นฐานมาเป็นแนวทางการปฏิบัติ วิชาชีพพยาบาล

จะเห็นว่าการวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพพยาบาลอย่างยิ่ง และเป็น บทบาทที่สำคัญสำหรับอาจารย์พยาบาลที่จะต้องมีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ โดยการค้นคว้า วิจัย ให้ความร่วมมือในการวิจัยและนำผลงานวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียน การสอน และการปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของสถาบัน ในบทบาทการวิจัยนี้ควรมีการพัฒนาและ กระตุ้นให้อาจารย์พยาบาลเห็นความสำคัญของบทบาทการวิจัยเพิ่มมากขึ้น เพราะที่ผ่านมา พบว่าอาจารย์พยาบาลมีบทบาทการวิจัยน้อยส่งผลให้มีผลผลิตงานวิจัยทางการพยาบาลอยู่น้อย จากการสำรวจผลงานวิจัยทางการพยาบาลในประเทศไทยของ กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล (2534) พบผลงานวิจัยทางการพยาบาลในประเทศไทย ที่ทำโดยพยาบาลวิชาชีพ ตั้งแต่ปี 2521-2530 มีจำนวน 254 เรื่อง ผู้ทำวิจัยเกือบทั้งหมดเป็นอาจารย์หรือผู้สอนในสถาบัน การศึกษาต่าง ๆ ส่วนน้อยเป็นพยาบาลผู้ปฏิบัติการและมักจะเป็นผู้ร่วมโครงการวิจัยเท่านั้น ผลงานวิจัยที่ทำโดยอาจารย์สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมากที่สุด จำนวน 199 เรื่อง กระทรวง สาธารณสุข 42 เรื่อง วิทยาลัยพยาบาลสหประชาชาติไทย 5 เรื่อง กระทรวงมหาดไทย 3 เรื่อง สถาบันเอกชน 2 เรื่อง สังกัดกรุงเทพมหานคร 3 เรื่อง แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหาร และพยาบาลยังเห็นความสำคัญต่อบทบาทการวิจัยน้อย ย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพ การศึกษาพยาบาลอย่างแน่นอน เพราะถึงแม้ว่าอาจารย์พยาบาลจะใช้เวลาในการสอนมาก แต่ถ้าหากการเรียนการสอนที่ปราศจากการค้นคว้าและวิจัยเสียแล้ว ก็ย่อมสอนแต่สิ่งเก่า ๆ แล้วจะนำไปสู่การพัฒนาและคุณภาพได้อย่างไร (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2533)

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการวิจัยพบว่า ลักษณะของวิชาชีพ ซึ่งเป็นวิชาชีพของการปฏิบัติโดยตรง อาจมีส่วนทำให้เกิดข้อจำกัดในบทบาทการวิจัย นอกจากนี้ยิ่งขาดแรงจูงใจให้มีบทบาทการวิจัย ภาระงานที่ทำอยู่ปัจจุบันก็หนักและใช้เวลาเกือบทั้งหมด ขาดปัจจัยสนับสนุนด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายด้านหน่วยงาน แหล่งทุนสนับสนุนหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนให้อาจารย์พยาบาลได้มีการทำวิจัยได้อย่างคล่องตัว (กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล, 2535) และจากการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีส่วนที่จะชักจูงหรือยับยั้งบทบาทการวิจัย (Ostmoe, 1986)

จะเห็นได้ว่าบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลมีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง แต่ก็ยังต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้อาจารย์พยาบาลเห็นความสำคัญของบทบาทด้านนี้เพิ่มมากขึ้น หรือเป็นที่ยอมรับและตระหนักในบทบาทด้านนี้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปัจจัยที่สัมพันธ์กับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการวิจัย ด้านการให้ความร่วมมือในการวิจัย การปฏิบัติ การวิจัย การเผยแพร่ผลงานวิจัย และการนำผลการวิจัยมาใช้ของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การศึกษาอบรมด้านการวิจัย ทิศนคติต่อการวิจัย และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ นโยบายและการบริหาร การสนับสนุนจากหน่วยงาน ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และผลตอบแทนกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อพยากรณ์บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล โดยใช้ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเป็นตัวพยากรณ์

ปัญหาในการวิจัย

1. บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลหรือไม่
3. ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมสามารถพยากรณ์บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลได้หรือไม่

แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับแบบแผนของบทบาท (role model) ได้นำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในสังคมของนักศึกษาและอาจารย์พยาบาลเกี่ยวกับบทบาทการวิจัย ซึ่ง Fawcett (1979) และ Kramer (1972) แนะนำว่า อาจารย์พยาบาลที่มีความตื่นตัวต่อการเป็นนักวิจัยเป็นแบบแผนที่ดีของบทบาทอาจารย์และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่ควรปลูกฝังสำหรับอาจารย์ใหม่ Fawcett ยังกล่าวต่ออีกว่า สภาพแวดล้อมทางสังคมมีอำนาจที่จะยับยั้งบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล โดยการทำให้อาจารย์ทำงานมากเกินไป ให้ความสำคัญกับการสอนและการบริการมาก จนไม่มีเวลาที่จะทำวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ Mauksch (1982); Megel (1985); Ostmoie (1986) ที่กล่าวว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลอยู่ 2 กลุ่ม คือ ปัจจัยเกี่ยวกับภูมิหลังซึ่งมีผลต่อการเริ่มศึกษาบทบาทการวิจัย และปัจจัยทางองค์การที่จะชักจูงหรือยับยั้งบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

จากการศึกษาของ Mason (1987) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทการวิจัย ซึ่งพบว่าภูมิหลัง ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ความรู้ทางสถิติ การอบรมเรื่องการศึกษา ความสนใจในการวิจัย และทักษะทางคอมพิวเตอร์ และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอน การให้บริการเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากสถาบัน ความคาดหวังและการให้ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน มีอิทธิพลกับบทบาทการวิจัย

Nieswiadomy (1984) ศึกษาเกี่ยวกับผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาล ได้แก่ จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน ระดับวุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการสอน ตำแหน่งทางวิชาการ ระดับหลักสูตรที่เปิดสอนในสถานศึกษาพยาบาล หากลักษณะเหล่านี้แตกต่างกันจะทำให้ผลงานวิจัยของอาจารย์แตกต่างกันด้วย อุปสรรคต่อการทำวิจัยของอาจารย์พยาบาล คือ ไม่มีเวลาขาดความสนใจ ไม่ได้รับการสนับสนุน ขาดเงินทุน ขาดเครื่องอำนวยความสะดวก การสนับสนุนที่อาจารย์พยาบาลต้องการคือ การแบ่งเบาภาระงานสอนและงานบริหาร มีผู้ช่วยและที่ปรึกษาด้วย และที่สำคัญที่สุดคือการสนับสนุนทางด้านจิตวิทยา เช่น การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การยอมรับนับถือกันและกัน เป็นต้น

จากการศึกษาของ Kearney (1988) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาพยาบาลที่สัมพันธ์กับผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาล ได้แก่ ลักษณะบุคลิกภาพที่มีความสนใจ มีความผูกพัน มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความพากเพียรและมีความคิดสร้างสรรค์ ส่วนสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับผลงานวิจัยของอาจารย์พยาบาล ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวิจัย การแบ่งเบาภาระงานอย่างเหมาะสม การมีแหล่งทรัพยากรสำหรับค้นคว้า มีการพัฒนาอาจารย์ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง การมีสัมพันธภาพและการสนับสนุนที่ดีจากเพื่อนร่วมงาน ได้แก่ การรับรู้ของอาจารย์พยาบาลต่อสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการวิจัย คือ การส่งเสริมให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัย การส่งเสริมนโยบายเกี่ยวกับการทำวิจัยของสถานศึกษาพยาบาล และการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

จากแนวคิดและงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การศึกษาอบรมด้านการวิจัย ทักษะติดต่อการวิจัย และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล
2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ นโยบายและการบริหาร การสนับสนุนจากหน่วยงาน ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงานและผลตอบแทน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล

3. ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมสามารถร่วมกันพยากรณ์บทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาลได้

ขอบเขตในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์พยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรีทางการพยาบาล ปฏิบัติงานในสถานศึกษาพยาบาลที่เปิดสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 1 ปี

2. ตัวแปรที่นำมาศึกษาครั้งนี้ได้แก่

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านชีวสังคม ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและการศึกษาอบรมด้านการวิจัย และด้านจิตอารมณ์ ได้แก่ทัศนคติต่อการวิจัย และลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย

2. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ นโยบายและการบริหาร การสนับสนุนจากหน่วยงาน ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน และผลตอบแทน

ตัวแปรตาม คือ บทบาทการวิจัย 4 ด้าน คือ บทบาทผู้ให้ความร่วมมือในการวิจัย บทบาทผู้ปฏิบัติการวิจัย บทบาทผู้เผยแพร่ผลงานวิจัย และบทบาทผู้นำผลการวิจัยมาใช้

คําจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ก. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ปัจจัยส่วนตัวของอาจารย์พยาบาล ประกอบด้วย ปัจจัยด้านชีวสังคม และด้านจิตอารมณ์

1. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านชีวสังคม หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคล ทั้งที่ติดตัวมาแต่กำเนิดและที่รับเพิ่มเติมภายหลัง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1.1 อายุ หมายถึง อายุของอาจารย์พยาบาลซึ่งแบ่งเป็น 4 ประเภท คือ 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี

1.2 วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาขั้นสุดท้ายของอาจารย์พยาบาลที่สำเร็จซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ปริญญาตรีและปริญญาโท

1.3 ประสบการณ์การทำงาน หมายถึง ระยะเวลาทั้งหมดที่อาจารย์พยาบาลทำงานในสถานศึกษาพยาบาล ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ 1-5 ปี 6-10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป

1.4 การศึกษาอบรมด้านการวิจัย หมายถึง อาจารย์พยาบาลเคยได้รับการอบรมหรือเข้าร่วมประชุมวิชาการเรื่องการทําวิจัยหรือการเขียนโครงร่างงานวิจัยหรือกระบวนการในการทําวิจัย เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 วัน

2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านจิตอาารมณ์ หมายถึง ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลที่แสดงออก สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

2.1 ทศนคติต่อการวิจัย หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อบทบาทการวิจัยว่ามีความสำคัญ มีประโยชน์และมีคุณค่า มีความตั้งใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมนั้น กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีความเชื่อหรือรู้ว่าบทบาทการวิจัยเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ก็จะพึงพอใจต่อบทบาทการวิจัย และพร้อมหรือตั้งใจที่จะปฏิบัติภารกิจนี้ ในทางกลับกันถ้าบุคคลเชื่อว่าบทบาทการวิจัยไม่มีประโยชน์ก็จะไม่ชอบไม่พอใจ และไม่ตั้งใจกระทำหรือไม่มุ่งกระทำบทบาทการวิจัย ซึ่งทัศนคติต่อการวิจัยอาจเป็นไปในทางบวกหรือลบก็ได้

2.2 ลักษณะนิสัยที่เอื้อต่อการวิจัย หมายถึง คุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล อันเกิดจากความอยากรู้อยากเห็น เป็นคนที่มีความสุข ความเพลิดเพลินต่อการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เป็นคนที่มุ่งหวังหรือทำอะไรให้สำเร็จ รวมทั้งเป็นคนที่มีเหตุผล มีจิตกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น รู้จักเลือกกระทำหรือตัดสินใจในการกระทำได้เป็นอย่างดีและศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

ข. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง องค์ประกอบในด้านบริหาร การสนับสนุนความร่วมมือและผลตอบแทน ทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัย ซึ่งมีอิทธิพลต่อบทบาทการวิจัยของอาจารย์พยาบาล ซึ่งประกอบด้วย

1. นโยบายและการบริหาร หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์การในเรื่องการวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคลากรในการทำงาน การ

อำนวยความสะดวก การประสานงาน การควบคุมและการจูงใจ เพื่อให้อาจารย์พยาบาลเห็นความสำคัญและสามารถดำเนินการวิจัยได้

2. การสนับสนุนจากหน่วยงาน หมายถึง การสนับสนุนของหน่วยงานที่ทำงานอยู่หรือหน่วยงานอื่นที่สามารถขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับเครื่องอำนวยความสะดวกหรืออุปกรณ์ในการปฏิบัติบทบาทด้านการวิจัย เช่น ทุน เวลา คอมพิวเตอร์ วัสดุอุปกรณ์และการบริการ ที่ปรึกษา การประสานงาน หนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เหมาะสมเพียงพอแก่สภาพการทำงานบทบาทการวิจัย

3. ความร่วมมือจากเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การให้การสนับสนุนช่วยเหลือและร่วมมือกันระหว่างอาจารย์กับผู้ร่วมงานทุกระดับ ในการวางแผน การดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล เผยแพร่ผลงานวิจัย ติดต่อประสานงาน ช่วยแบ่งภาระงานอื่น ๆ ให้คำปรึกษาและประเมินผลงาน

4. ผลตอบแทน หมายถึง สิ่งตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติบทบาทการวิจัย ทำให้เกิดความก้าวหน้าในด้านการงานได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง ได้รับเงินตอบแทน หรือเป็นรางวัลต่าง ๆ ส่วนทางจิตใจก็ได้รับคำยกย่องชมเชย การแสดงความยินดี การให้กำลังใจ หรือการยอมรับในความสามารถจากผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน

ค. บทบาทการวิจัย หมายถึง กิจกรรมของอาจารย์พยาบาลในการวิจัย ตามภาระหน้าที่ของอาจารย์พยาบาลบทบาทการวิจัย 4 ด้านคือ

1. การให้ความร่วมมือในการวิจัย หมายถึง การให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานหรือบุคคลอื่นใดที่ขอความร่วมมือเกี่ยวกับงานวิจัยนั้น ๆ เพื่อให้งานวิจัยดำเนินต่อไปและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ได้แก่ การเป็นผู้นำให้ข้อมูลในการวิจัย เป็นผู้ช่วยวิจัย ให้ความรู้และคำปรึกษา ตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย เป็นผู้ประสานงานและให้คำแนะนำช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่างๆ

2. การปฏิบัติกรวิจัย หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบและมีความมุ่งหมายอย่างแน่นอน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการ อาจเป็นหัวหน้าโครงการหรือเป็นผู้ร่วมในโครงการวิจัย ซึ่งรวมถึงการกำหนดปัญหา กำหนดกรอบทฤษฎี การเลือกแบบการวิจัย การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเตรียมเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงาน

3. การเผยแพร่ผลงานวิจัย หมายถึง การนำผลการวิจัยที่สำเร็จสมบูรณ์แล้ว ออกเผยแพร่ไปในวงการศึกษาและประชาชนทั่วไป มีลักษณะการจัดการเผยแพร่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ การเผยแพร่ผลงานวิจัยในรูปเอกสาร วารสารวิชาการ การประชุมวิชาการและสัมมนาต่างๆและการเผยแพร่ทางสื่อมวลชน รวมถึงแหล่งที่เผยแพร่ผลงานวิจัย เช่น สถานศึกษาพยาบาล สถานบริการพยาบาล และผู้ที่สนใจ

4. การนำผลการวิจัยมาใช้ หมายถึง การนำผลงานวิจัยซึ่งได้รับการศึกษาค้นคว้ามาอย่างมีระบบ เป็นความรู้ใหม่ ๆ ทันต่อเหตุการณ์ มาใช้ในการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การบริหารและบริการของสถาบันการศึกษาพยาบาล

อาจารย์พยาบาล หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีพื้นฐานความรู้อย่างต่ำปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรีทางการพยาบาล มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 1 ปี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงนโยบายการบริหารงาน และการส่งเสริมการวิจัย

2. อาจารย์พยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงบทบาทการวิจัย

3. นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงาน และยังประโยชน์แก่วิทยาลัยพยาบาลในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น